

Bistimenta sarrabesa

de Sanzu 'Idu e Murera

Ufitziu Lìngua Sarda
de su Sàrrabus

REGIONE AUTONOMA DE SARDIGNA
REGIONE AUTONOMA DELLA SARDEGNA

SUIA
AL SERVIZIO DELLA CULTURA

Cuntributus

Torraus gràtzias a su **Gruppo Folk Santa Barbara** po s'ai ammostau e disciniu sa bistimenta antiga de Santu 'Idu

Torraus gràtzias a **Noémie Podda** de Murera po s'ai agiudau in sa terminologia precisa, po s'ai disciniu sa mudadura stórica de sa bistimenta sarda e sarrabesa e po s'ai ammostau sa bistimenta antiga de Murera, frutu de sa circa scientìfica sua.

Santu 'Idu

Bestiri de mascu

Su bestiri de mascu ammostau dae su Gruppo Folk Santa Barbara est cumpónniu dae: camisa (serrada a su tzugu dae butonis – gemellus in filigrana de òru) e bragas in tela bianca; is cratzonis de arroda; is cratzas; gropetu; giaca de obraci nieddu, cun mànigas mesu abertas a sa parti de aintru de su guidu po fai su sbufu de is mànigas de sa camisa; sa berrita fasciada dae unu pannixeddu arrùbiu. Caratirìstica particulari est s'imperu de sa berrita "a punta de nasu", arrotulada in fronti, posta prus che totu in is mesis fridus.

Bestiri de mascu de s'Otuxentus

Reprodusidura fata dae su Gruppo Folk Santa Barbara de su bestiri figurau in una litografia a coloris fata dae Dalsani (allomìngiu de Giorgio Ansaldi), pubbricada in sa rivista Il Buonomore, in Casteddu, in su 1878. Caratirìsticas chi stretzant custu bestiri dae cussu fitianu funt: sa berrita posta a su imbessi e péndia a una parti, cun sighenti incurtzadura de sa longhesa sua; pannixeddu po afrimai sa berrita fatu in tessìngiu dorau cun figuras frorealis, stilizadas, de colori arrùbiu; giacconi; stapeddi de brabei a pilu longu, sena de mànigas; cratzonis de arroda; cingeddu de peddi. Unu acessóriu particulari est sa lepa.

Bestiri de fémina po is festas

Su bestiri de fémina de su Gruppo Folk Santa Barbara est cumpónniu dae: sa gunnedda de callancau; sa camisa bianca cosia a manu; su cossu; su giponi; s'antaleni. Su chi stretzat su bestiri de bagadia dae cussu de fémina cojada est su pannixeddu de seda, postu a s'anca de dereta po sa bagadia (cumentu in s'imàgini), opuru, po sa fémina cojada, postu a triàngulu in conca e afrimau cun agus in su pannixeddu arrùbiu. Su pannu de conca puru si stretzat: in tulle biancu po sa bagadia, e unu sciallu scuru a fròngias po sa fémina cojada. Particulari interessu minescint is prendas: is arrecradas de coraddu e is arrosàrius antigus fatus de filigrana de prata.

Fotografias stóricas

↑ Annu 1924. Famillia santuïdesa benestanti, de nodu sa fémina portat su bestiri de dónnia dii, comuncas parìciu eleganti (disénniu de sa gunnedda), in prus portat su pannixeddu a lutu.

↓ Bestiris santuïdesus de is ùrtimus annus de s'Otuxentus

Murera

Bestiri de mascu

A sa manca nc'est tziu Remundu Serpau (1858 - 1944), s'ùrtimu mureresu a bestiri a sarda. Su bestiri est cumpónniu dae una camisa de tela de cotoni, unu gropetu de velludu nieddu e una giaca de obraci o pannu de lana. S'ómini portàt bragas de tela bianca o cotoni o finas de linu; is cratzonis de arroda nieddus fatus de lana e is cratzas de obraci. S'ómini costumàt a ponni sa berrita de pannu de lana ma tziu Remundu portàt unu capeddu Borsalino, cunforma a sa moda de is primus de su Noixentus chi aciungiat elementus de modernidadi a su bestiri sardu.

Bestiri de fémina po is festas

A sa manca nc'est Délia Cucca Paderi (1906 - 1924), una picioa de famillia benestanti morta jòvuna, fortzis de spanniola, chi portat una versioni arrefinada de su bestiri mureresu, imperau pruschetotu po is festas. Custu bestiri, torrau a fai gràtzias a is circas de Noémie Podda, est cumpónniu dae una camisa longa de tela, arrecramada ananti e in is brutzitus; in pitzus de sa camisa portat su cossu de brocau e a cussu nc'est acapiiau su pannu de piturra; a crobexi portat unu giponi de seda. Sa gunnedda puru podiat essi de seda, lana de seda o cotoni, totu decorada. Ananti portat unu treventali de seda cun borduras.

Is pilus funt pinnigaus a cocjoni bàsciu. A cumpriri sa bistimenta nc'est su pannixeddu de seda in colori craru e su sciallu colorau. In cussus tempus imperànt finas su sciallu de tibet nieddu o colori de terra cun arregramu a froris, su velu de tulle de cotoni arregramau e àterus pannixeddus de seda e de cotoni. Is féminas sarrabesas portànt prendas cumentis arras o arregradas cun su coraddu arrùbiu, ma finas spillas e pendentis borbónicus.

Àteras bistimentas mureresas

Analizendideddus a duus a duus dae sa manca:

- primu còpia: bistimenta de is pòburus in is annus intra Otuxentus e Noixentus, de nodu sa stapeddi de su mascu e sa farta de is cratzas (poita medas furiant scurtzus!);
- segundu còpia: bistimenta de genti arrica e/o de festa de s'acabbu de s'Otuxentus;
- sa de tres còpias: bistimenta de genti chi istàt beni po dónnia dii chi torrat in is annus intra Otuxentus e Noixentus.